



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 359/2021-8

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duřu a zo sudcov Miroslava Duriřa (sudca spravodajca) a Ladislava Duditřa v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátskou kanceláriou BIZOŇ & PARTNERS, s. r. o., Hviezdoslavovo námestie 25, Bratislava, IČO 36 833 533, v mene ktorej koná advokát Mgr. Michal Bizoň, LL.M., proti uzneseniu Okresného súdu Nitra č. k. 10 C 107/2016-411 zo 7. januára 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 10. marca 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a napadnutého rozhodnutia vyplýva, že spoločnosť Poľnohospodárska Pôda s. r. o. v postavení žalobkyne sa domáhala proti sťažovateľke v postavení žalovanej určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam v [REDAKOVANÉ]. Konanie sa skončilo procesným úspechom sťažovateľky, ktorej bola priznaná náhrada trov konania v plnom rozsahu.

3. Okresný súd uznesením č. k. 10 C 107/2016-297 z 8. septembra 2020 vydaným vyšším súdnym úradníkom uložil žalobkyni zaplatiť sťažovateľke náhradu trov konania vo výške 1 192,69 eur. Vyšší súdny úradník pri určení tarifnej hodnoty sporu vychádzal z hodnoty nehnuteľností určenej znaleckým posudkom.

4. Okresný súd napadnutým uznesením zmenil výrok uznesenia vydaného vyšším súdnym úradníkom tak, že zaviazal žalobkyňu zaplatiť sťažovateľke náhradu trov konania vo výške 173,92 eur. Vychádzal z výšky kúpnej ceny dohodnutej v kúpnej zmluve.

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Proti napadnutému uzneseniu okresného súdu sťažovateľka podala túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje:

a) Okresný súd pri vydaní napadnutého rozhodnutia zdanlivo vychádzal z nálezu ústavného súdu č. k. I. ÚS 544/2019-43 z 28. júla 2020 (ďalej aj „nález“), ale v skutočnosti okresný súd závery vyplývajúce z bodov 26 až 32 nálezu nesprávne pochopil.

b) Okresný súd si nález vyložil tak, že pri určení tarifnej hodnoty sporu sa má vychádzať z výšky kúpnej ceny dohodnutej v absolútne neplatnej kúpnej zmluve uzavretej medzi stranami sporu, avšak tento záver podľa sťažovateľky z nálezu bez ďalšieho nevyplýva.

c) Dňa 16. septembra 2020 sa uskutočnila gremiálna porada okresného súdu, na ktorej došlo k zmene doterajšieho názoru súdu, ktorý je podľa sťažovateľky v rozpore s nálezom ústavného súdu. Právny názor prijatý na predchádzajúcej gremiálnej porade konanej 16. apríla 2019 spočíval v tom, že pri výpočte náhrady trov konania je potrebné vychádzať z reálnej hodnoty nehnuteľností, t. j. zo sumy 15 eur/m². V napadnutom uznesení okresný súd už v súlade so závermi gremiálnej porady konanej 16. septembra 2020 pri výpočte náhrady trov konania vychádza z výšky kúpnej ceny dohodnutej v kúpnej zmluve, ktorá je absolútne neplatná, t. j. zo sumy 0,40 eur/m².

6. Z tohto hľadiska ide podľa sťažovateľky o zjavnú arbitrárnosť, zmätočnosť, nepreskúmateľnosť a nedostatočnú odôvodnenosť napadnutého uznesenia okresného súdu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Napadnuté uznesenie sťažovateľka považuje za arbitrárne z dôvodu, že pri určovaní výšky náhrady trov konania sa malo vychádzať z reálnej hodnoty nehnuteľností, a nie z výšky kúpnej ceny dohodnutej v kúpnej zmluve, v dôsledku čoho došlo k porušeniu základných práv sťažovateľky označených v bode 1 tohto uznesenia.

8. Ústavný súd uvádza, že nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (I. ÚS 31/05). Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neudržateľné (podobne aj IV. ÚS 43/04).

9. Ústavný súd k vzťahu medzi čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhadu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

10. Ústavný súd skúmal, či sa okresný súd odchýlil od prípustného výkladu aplikovaných právnych noriem, a pristúpil k preskúmaniu zlučiteľnosti napadnutého uznesenia s ústavou, listinou a dohovorom.

11. Z napadnutého uznesenia okresného súdu vyplýva, že vyšší súdny úradník pri určovaní základnej sadzby tarifnej odmeny jedného úkonu právnej služby vychádzal z kúpnej ceny nehnuteľností dohodnutej v kúpnej zmluve, ktorú uzavrela sťažovateľka s MH Invest s. r. o. 4. marca 2016, pričom ide o hodnotu zistenú znaleckým posudkom ÚEOS – Komercia a. s. č. 191/2015 z 13. júla 2015. Zo spisu však vyplýva, že v kúpnej zmluve, ktorú so sťažovateľkou uzavrela žalobkyňa 9. júla 2015, od ktorej odvodzuje svoj nárok v konaní, bola dohodnutá kúpna cena za všetky sporné nehnuteľnosti vo výške 160 eur. Hoci žalovanej, ktorej bola prisúdená náhrada trov konania, začal jej právny zástupca poskytovať právne služby až po vypracovaní znaleckého posudku 18. februára 2016, ústavný súd v náleze č. k. I ÚS 544/2019 z 28. júla 2020, na ktorý poukázala žalobkyňa, ktorý sa týkal obdobného sporu s touto významnou investíciou, konštatoval, že súd porušil zákon, keď pri rozhodovaní o výške náhrady trov konania vychádzal z hodnoty nehnuteľností dohodnutej v kúpnej zmluve uzavretej s MH Invest s. r. o.

12. Okresný súd v napadnutom uznesení uzavrel, že vzhľadom na skutočnosť, že vo veci prejednáwanej na ústavnom súde a aj v predmetnej veci vedenej na okresnom súde žalobkyňa uzavrela so sťažovateľkou kúpnu zmluvu, v ktorej sa dohodli na kúpnej cene za sporné nehnuteľnosti, a žalobou žalobkyňa požadovala určiť, že je ich vlastníkom, ide o obdobné veci a je potrebné pri rozhodovaní aj v tomto konaní na uvedený nález ústavného súdu prihliadnúť bez ohľadu na tvrdenia sťažovateľky o neplatnosti tejto kúpnej zmluvy a na rozhodnutia súdu v iných veciach, a to aj veci, v ktorej bola sťažovateľka stranou sporu. Občianskoprávne grémium okresného súdu na svojom rokovaní 16. septembra 2020 v súvislosti s týmto nálezom korigovalo aj svoje predchádzajúce stanovisko.

13. Ústavný súd konštatuje, že ústavnú sťažnosť je potrebné odmietnuť z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

14. O zjavnú neopodstatnenosť ide vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť preto možno považovať tú ústavnú sťažnosť, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05, II. ÚS 172/2011, I. ÚS 143/2014, III. ÚS 45/2019).

15. Rozhodovanie o náhrade trov konania je integrálnou súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže rozhodnutím, ako aj postupom predchádzajúcim jeho vydaniu, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05). Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (Robins c. Spojene kráľovstvo z 23. 9. 1997).

16. Z judikatúry ústavného súdu (IV. ÚS 248/08) vyplýva, že rozhodovanie o trovách konania pred všeobecnými súdmi zásadne patrí do právomoci týchto súdov, pri ktorom sa prejavujú atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania. Ústavný súd preto iba celkom výnimočne podrobnejšie preskúmava rozhodnutia všeobecných súdov o trovách konania. Vo všeobecnosti platí, že pochybenie pri rozhodovaní o náhrade trov konania spravidla nedosahuje samo osebe takú intenzitu, na základe ktorej možno vysloviť porušenie základných práv a slobôd, akokoľvek sa môže účastníka konania citeľne dotknúť. Ústavný súd pri posudzovaní problematiky trov konania, t. j. problematiky vedľajšej vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi, postupuje nanajvýš zdržanlivo a k zrušeniu napádaného výroku o trovách konania sa uchýli iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu extrémnym spôsobom alebo že bolo zasiahnuté aj iné základné právo (II. ÚS 31/04, IV. ÚS 311/2012, IV. ÚS 210/2013, IV. ÚS 192/2014).

17. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený posudzovať právne názory všeobecného súdu a preskúmavať ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06), čo však nie je prípad sťažovateľky.

18. Ústavný súd konštatuje, že spornou skutočnosťou v danom prípade je hodnota predmetu sporu (tarifná hodnota), z ktorej sa vypočítala základná sadzba tarifnej odmeny. Okresný súd pri určovaní výšky náhrady trov konania nevychádzal z tarifnej hodnoty, ktorá zodpovedá reálnej hodnote nehnuteľností, za ktorú sa nehnuteľnosti prevádzali na MH Invest s. r. o., ale zo sumy dohodnutej v kúpnej zmluve medzi žalobkyňou a sťažovateľkou.

19. Okolnosti prípadu sú ústavnému súdu z jeho činnosti známe, keďže práve na nich bol vo viacerých prípadoch iných sťažovateľov založený záver o zásahu do základných práv a slobôd už pri preskúmaní ústavnosti rozhodnutí o nároku na náhradu trov konania (napr. I. ÚS 225/2019, I. ÚS 457/2019, II. ÚS 210/2019, II. ÚS 577/2018).

20. Ústavný súd konštatuje, že sporná kúpna zmluva poskytovala z hľadiska (vtedajšej) hodnoty predmetu sporu určitý návod na to, aby si strany sporu mohli pred začatím súdneho sporu vytvoriť predstavu o nákladnosti vedenia sporu. Za týchto okolností by bolo proti logike a v rozpore s princípmi spravodlivosti prisvedčiť takej interpretácii, v zmysle ktorej by sa tarifná hodnota, z ktorej sa vypočítava základná sadzba tarifnej odmeny pre advokáta, určila z reálnej ceny nehnuteľností, keďže v takom prípade by z nej sťažovateľka na trovách konania v podstate profitovala (obdobne sp. zn. I. ÚS 544/2019).

21. Závery, ku ktorým okresný súd dospel v napadnutom uznesení, tak nemožno označiť za svojvoľné (arbitrárne). Okresný súd sa s námietkami sťažovateľky formulovanými v podanej sťažnosti vysporiadal ústavne udržateľným spôsobom.

22. Ústavný súd konštatuje, že závery vyplývajúce z napadnutého uznesenia okresného súdu nie sú ústavné neudržateľné. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom okresného súdu nestotožňuje, nestačí na prijatie záveru o zjavnej arbitrárnosti napadnutého uznesenia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom.

23. Ústavný súd dospel pri predbežnom prerokovaní k záveru, že medzi napadnutým uznesením okresného súdu a obsahom označených základných práv neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný súd je toho názoru, že napadnuté uznesenie okresného súdu nemá takú intenzitu, že by to znamenalo zásah do označených základných práv sťažovateľky. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky smerujúcu proti uzneseniu okresného súdu č. k. 10 C 107/2016-411 zo 7. januára 2021 odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

24. Vzhľadom na už uvedené ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia, a z dôvodu odmietnutia ústavnej sťažnosti ako celku sa už ďalšími procesnými návrhmi sťažovateľky uvedenými v ústavnej sťažnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. júla 2021

Libor DUEA
predseda senátu